

Sygn. akt III AUa 156/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)

Sędziowie: SSA Barbara Ciuraszkiewicz

SSA Monika Kiwiorska-Pająk

Protokolant: Robert Purchalak

po rozpoznaniu w dniu 12 sierpnia 2015 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku **J. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.**

o przeliczenie emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 grudnia 2014 r. sygn. akt V U 2632/14

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury J. S. od dnia 1 czerwca 2014 r., tj. od miesiąca, w którym ustala przyczyna powodująca zawieszenie świadczenia.

Na skutek odwołania wniesionego od ww. decyzji przez wnioskodawcę Sąd Okręgowy w Legnicy, wyrokiem z dnia 9 grudnia 2014 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że do obliczenia emerytury wnioskodawcy J. S., zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz.U.2013.1440 ze zm.) przyjął kwoty składki zaewidencjonowanej na koncie oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji rocznej za 2012 r. oraz waloryzacji kwartalnej za I, II, III i IV kwartał 2013 r.

Rozstrzygnięcie to Sąd pierwszej instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny sprawy:

Wnioskodawca J. S. urodził się (...) Decyzją z dnia 3 czerwca 2014 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek i zawiesił wypłatę świadczenia

z uwagi na kontynuowanie przez wnioskodawcę zatrudnienia. Emeryturę wyliczono na kwotę 4.328,27 zł w oparciu o art. 183 ustawy emerytalnej.

W dniu 24 czerwca 2014 r. wnioskodawca przedłożył świadectwo pracy z dnia 24 czerwca 2014 r., z którego wynikało, że był zatrudniony w (...) S.A. Oddział Huta (...) od 29 maja 1973 r. do 24 czerwca 2014 r. Jednocześnie wniósł o wznowienie wypłaty emerytury.

Po rozpatrzeniu wniosku J. S. z dnia 24 czerwca 2014 r. kolejną decyzją z dnia 3 lipca 2014 r., wydaną na podstawie nowych dokumentów, organ rentowy przeliczył emeryturę, ustalając kwotę składki zaewidencjonowanej na koncie z uwzględnieniem waloryzacji na 290.080,73 zł, a kwotę skorygowanego i zwaloryzowanego kapitału początkowego na 670.869,01 zł, wyliczając wysokość emerytury na kwotę 4.044,96 zł, w oparciu o art. 183 ustawy emerytalnej.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy orzekł, że odwołanie wnioskodawcy zasługiwało na uwzględnienie. Sąd ten wskazał, że istota sporu sprowadzała się do stwierdzenia, czy ustalając wysokość emerytury w czerwcu, ostatniej waloryzacji składek oraz kapitału początkowego dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku według zasad opisanych w art. 25a ustawy emerytalnej, przy przyjęciu kwartalnych wskaźników waloryzacyjnych za cztery kwartały 2013 r., czy też wyłącznie według zasad opisanych w art. 25 ww. ustawy, przyjmując, że zostały w dniu 1 czerwca 2014 r. zwaloryzowane wskaźnikiem waloryzacji rocznej za 2013 r.

Oceniając tę kwestię Sąd pierwszej instancji przytoczył przepisy art. 25 ust. 1, 3 i 4, art. 25a ust. 1 oraz art. 173 ust. 4, 5 i 5a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz.U.2013.1440 ze zm.) i uściślił, że art. 25 ustawy emerytalnej dotyczy ustalenia podstawy emerytury, co następuje w decyzji o przyznaniu świadczenia, zaś w dalszym czasie waloryzowana będzie już sama wysokość emerytury w oparciu o art. 25 a ustawy emerytalnej, a nie jej podstawa.

Analizując powyższe przepisy Sąd Okręgowy uznał za błędne stanowisko organu rentowego, że ustalenie ostatecznej wysokości emerytury zależy od daty jej wypłaty, a w związku z tym – skoro rozwiązanie stosunku pracy następuje w okresie od dnia 1 czerwca danego roku, to świadczenie podlega jedynie waloryzacji rocznej. Z kolei w przypadku ustania zatrudnienia przed dniem 1 czerwca świadczenie podlega także waloryzacji kwartalnej.

Według Sądu pierwszej instancji taki mechanizm obliczania wysokości emerytury w niniejszej sprawie nie znajduje uzasadnienia w obowiązującej regulacji prawnej, bowiem art. 173 ust. 5a ustawy emerytalnej, ustalając metodę trzeciej (od 2002 r.) i kolejnej waloryzacji, odsyła do art. 25 ust. 3-8 i 10 oraz w art. 25a. Nie znajduje zatem w tym przypadku zastosowanie art. 25 ust. 1 tej ustawy. Niemniej istotny jest też zapis ust. 3 art. 25, zgodnie z którym w wyniku przeprowadzonej waloryzacji stan konta nie może ulec obniżeniu.

Dodatkowo Sąd ten zauważył, że gdyby przyjąć za organem rentowym, że podstawa obliczenia należnej emerytury została zwaloryzowana w dniu 1 czerwca 2014 r. rocznym wskaźnikiem waloryzacyjnym za 2013 r., to wówczas waloryzacji podlegałyby tylko kwota zaewidencjonowana na koncie ubezpieczonego na dzień 31 stycznia 2013 r. bez możliwości rekompensaty za dalsze okresy - do dnia 1 czerwca 2014 r. Taka praktyka waloryzacyjna prowadziłaby, w ocenie Sądu, do niedopuszczalnego zróżnicowania sposobu ustalenia wysokości emerytury w trakcie drugiego kwartału (ustalania wysokości emerytury w kwietniu i maju przy waloryzacji kwartalnej, a w czerwcu przy waloryzacji rocznej), co narusza zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych (art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Wobec tego Sąd Okręgowy stwierdził, że w niniejszej sprawie jako ostatnią waloryzację roczną należy traktować waloryzację dokonaną od 1 czerwca 2013 r. za rok 2012, obejmującą składki zgromadzone na stan z dnia 31 stycznia 2012 r. Od dnia 1 czerwca 2014 r. waloryzacja roczna za rok 2013 nie była już możliwa, bowiem w kwietniu 2014 r. świadczenie emerytalne zostało już przyznane i została ustalona jego podstawa. Tym samym składki zaewidencjonowane na koncie po dniu 31 stycznia 2012 r., za który przeprowadzono ostatnią waloryzację roczną, powinno nastąpić w oparciu o art. 25a ust 2 pkt 2 ustawy emerytalnej. Nie będą zatem wyłączone z waloryzacji składki za 2013 r. i połowę roku 2014, które nie mogły być objęte kolejną waloryzacją roczną, przy czym nie wszystkie, gdyż nie

podlegają waloryzacji kwartalnej składki za żaden miesiąc tego kwartału, w którym ustalana jest wysokość emerytury oraz w kwartale poprzednim.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się organ rentowy, wywodząc apelację i zaskarżając wyrok w całości. ZUS zarzucił mu naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię, a w szczególności art. 26 i art. 25 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, przewidującego w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy wyłącznie roczną waloryzację składek i kapitału początkowego w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy przyznał wnioskodawcy prawo do waloryzacji kwartalnej przewidzianej w art. 25 a ustawy. Waloryzacja kwartalna nie dotyczy osób, których emerytura, tak jak w przypadku wnioskodawcy zostaje ustalona w czerwcu danego roku, gdyż ich składki i kapitał początkowy na dzień 1 czerwca zostały zwaloryzowane wskaźnikiem rocznym, a więc za cały rok poprzedzający ustalenie emerytury.

Wobec tak przedstawionych zarzutów organ rentowy wniósł o wystąpienie do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego powstałego w niniejszej sprawie oraz o zmianę zaskarżonego wyroku, oddalenie odwołania i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych, względnie z ostrożności procesowej o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji przeprowadził w sprawie należyte postępowanie dowodowe, z którego wyprowadził trafne wnioski, a w konsekwencji wydał wyrok zgodny z obowiązującymi przepisami prawa. Sąd Apelacyjny wyraża pełną aprobatę dla ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie oraz dla argumentacji prawnej przedstawionej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i bez potrzeby ponownego szczegółowego cytowania przyjmuje ją za własną.

Stan faktyczny niniejszej sprawy jest bezsporny, spór natomiast dotyczy oceny prawnej sprawy, a w szczególności przepisów mających w sprawie zastosowanie. Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j.: Dz.U.2015.748) waloryzację przeprowadza się corocznie od dnia 1 czerwca każdego roku(...) z uwzględnieniem art. 25a te same ustawy. W wyniku przeprowadzonej waloryzacji stan konta nie może ulec obniżeniu. Stosownie zaś do treści ust. 4 tego przepisu waloryzacji podlega kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na dzień 31 stycznia roku, za który jest przeprowadzona waloryzacja.

Powołany natomiast w powyższym przepisie art. 25a ustawy emerytalnej, w ust. 1 stanowi, że przy ustalaniu wysokości emerytury kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację, o której mowa w art. 25, jest waloryzowana kwartalnie. W przypadku ustalania wysokości emerytury:

- 1) w pierwszym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za trzeci kwartał poprzedniego roku;
- 2) w drugim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku;
- 3) w trzecim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za pierwszy kwartał danego roku;
- 4) w czwartym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za drugi kwartał danego roku (art. 25a ust. 2).

Jak to wprost wynika z treści powołanego wyżej przepisu art. 25 ustawy emerytalno-rentowej, waloryzacja roczna jest mechanizmem przeprowadzanym na indywidualnym koncie ubezpieczonego, który jeszcze nie nabył uprawnień

emerytalnych, bądź nie wystąpił o ich ustalenie. Według tej reguły dokonana została na dzień 1 czerwca 2013 r. waloryzacja kapitału początkowego wnioskodawcy za 2012 rok.

Natomiast przepis art. 25a ustawy emerytalno-rentowej, który stanowi uszczegółowienie regulacji zawartej w art. 25, ma zastosowanie przy ustalaniu wysokości emerytury do składek na ubezpieczenie emerytalne zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację (w przypadku wnioskodawcy po 31 grudnia 2012 r.), o której mowa w art. 25, wówczas kwota tych składek waloryzowana jest kwartalnie.

Organ rentowy natomiast w zaskarżonej decyzji nie dokonał waloryzacji składek za rok 2013 r. z uwagi na fakt, że świadczenie emerytalne wnioskodawcy zostało mu przyznane w kwietniu 2014 r. (a więc nie nastąpiła jeszcze roczna waloryzacja składek za rok 2013 r.). Natomiast na mocy decyzji z dnia 3 lipca 2014 r., na którą powołuje się organ rentowy, nastąpiło podjęcie wypłaty emerytury wnioskodawcy z uwagi na zakończenie zatrudnienia. Zdecydowanie zaskarżona decyzja z dnia 3 lipca 2014 r., nie była decyzją przyznającą prawo do świadczenia, tak jak podnosi to strona pozwana, lecz była to decyzja „o ustaleniu wysokości i podjęciu wypłaty emerytury”.

Jak słusznie stwierdził Sąd pierwszej instancji składki zaewidencjonowane na koncie wnioskodawcy po 31 stycznia 2012 r. powinny zostać zwaloryzowane w oparciu o przepis art. 25a ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalno-rentowej, tj. przy zastosowaniu waloryzacji kwartalnej.

Regulacja ta bowiem została wprowadzona w celu zapewnienia osobom przechodzącym na emeryturę w różnych miesiącach roku (w przypadku wnioskodawcy w kwietniu 2014 r.), że nie będą wyłączone z waloryzacji te okresy, które nie są objęte waloryzacją roczną.

W tym miejscu należy jednak podkreślić, że nie podlegają waloryzacji kwartalnej składki za żaden miesiąc tego kwartału, w którym ustalana jest wysokość emerytury oraz w kwartale poprzednim.

Wbrew twierdzeniom organu rentowego powołane przepisy tj. art. 25 i 25a nie wykluczają się, lecz wzajemnie uzupełniają, regulując całościowo sposób ustalenia wysokości emerytury w zależności od czasu, w którym jest ona ustalona. Jak wskazano powyżej pierwszy z nich dotyczy bowiem składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na dzień 31 stycznia danego roku, zaś drugi składek zaewidencjonowanych po dniu 31 stycznia danego roku.

Na marginesie nadmienić należy, że jest oczywiste, że waloryzacja kwartalna nie dotyczy osób, których emerytura zostaje ustalona w czerwcu danego roku, gdyż ich składki i kapitał na dzień 1 czerwca zostały zwaloryzowane wskaźnikiem rocznym, a więc za cały rok poprzedzający ustalenie emerytury. Z kolei osoby przechodzące na emeryturę w kwietniu lub maju danego roku, także mają zwaloryzowane składki za cały poprzedni rok, a to dzięki mechanizmowi waloryzacji kwartalnej, ponieważ w tym przypadku ostatniej waloryzacji kwartalnej dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku, a więc cały rok poprzedzający przejście na emeryturę objęty jest waloryzacją.

Podsumowując należy wskazać, że zasadą jest waloryzacja roczna składek i kapitału początkowego na koncie, przypadająca na każdy 1 czerwca danego roku, zaś w przypadku przechodzenia na emeryturę w pozostałych miesiącach, w których pozostanie tylko przy ostatniej waloryzacji rocznej skutkowałoby nieobjęciem waloryzacją określonych okresów (podzielonych na kwartały) i ci ubezpieczeni byłiby w sytuacji mniej korzystnej, od osób przechodzących na emeryturę bezpośrednio po waloryzacji w czerwcu, ustawodawca dodatkowo wprowadził waloryzację kwartalną, która oczywiście nie eliminuje wcześniej dokonanej waloryzacji rocznej.

Wbrew twierdzeniom organu rentowego przepisy art. 25 i 25a ustawy o emeryturach i rentach nie naruszają zasady równości wobec prawa, albowiem jedynie różnicują sytuację ubezpieczonych w zależności od miesiąca przechodzenia na emeryturę, co jest cechą relewantną.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacji, jak też nie podzielił wniosku o przedstawienie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu i w konsekwencji na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji jako bezzasadnej.

SSA Barbara Ciuraszkiewicz SSA Irena Różańska - Dorosz SSA Monika Kwiorska - Pająk

R.S.